

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3374/2019. (XII. 19.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Varga Zs. András* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.463/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Buczkó Péter ügyvéd, Buczkó Ügyvédi Iroda) útján eljárva, az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.22.463/2017/4. számú ítéletének az alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági ítélet az indítvány szerint sérti az Alaptörvény II. cikkét, a IX. cikk (4) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozónak mint a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elnökének a béremelése, valamint az MNB alapítványrendelete, azok működése és gazdálkodása, a működés és gazdálkodás nyilvánossága és megismerhetősége, továbbá a szerződő feleinek a megválasztása 2016-ban közéleti vita tárgyát képezte, az a napi sajtó vezető témája volt. Az alapügy alperese mint országgyűlési képviselő 2016-ban azonnali kérdés formájában többször is kérdést intézett az indítványozóhoz az Országgyűlésben, amelyekben vitatta az MNB alapítványaival kapcsolatos törvényjavaslatokat, az alapítványok szerződő feleinek megválasztását és az indítványozó MNB-től származó havi bérének emelését (az ugyanis 2016. május 6-ától havi bruttó 5 millió forintra emelkedett). Kérdéseiben erősen kritikus hangvételt ütött meg: így például 2016. május 17-én „Rokonok?” címmel tett fel azonnali kérdést az indítványozónak. Ebben többek között a VS.hu valamint egy gazdasági társaság ügyét, az indítványozó unokatestvéreinek személyét, és e személyeknek az MNB alapítványaihoz kötődő kapcsolatát, az ő pénzügyi érdekeltségüket, valamint az indítványozó gyermekéhez való kapcsolatukat érintette. Az indítványozó válaszában politikai támadásnak minősítette a kérdést, amelyet botrányosnak, tartalmában pedig blöffnek tartott. Az alapügy alperese viszontválaszában kifejtette, hogy ő nem az MNB-t támadja, hanem az indítványozó személyét, aki – véleménye szerint – családjával együtt közpénzt lopott az MNB alapítványainak létrehozásával, amelyet a lopáson kívül az indítványozó nézeteinek erőszakos úton történő népszerűsítésére használt fel – emiatt pedig le kellene mondania. Az MNB alapítványainak témája, és az indítványozó személye 2016 további részében is a sajtó érdeklődésének homlokterében maradt, és az alapügy alperese is további kérdéseket tett fel részére az Országgyűlésben.
- [3] A 2016. május 17-én feltett kérdésben megfogalmazottak miatt az indítványozó keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: törvényszék), amelyben azt állította, hogy a kérdésben szereplő állítások tényállítások voltak, amellyel az alapügy alperese megsértette a jóhírnevét. Másodlagos kérelmében pedig azt kérte, hogy amennyiben a törvényszék a kérdés tartalmát véleménynyilvánításnak tekinti, akkor a becsületének

sérelmét állapítsa meg. Keresetében az indítványozó arra hivatkozott, hogy az alapügy alperese által feltett kérdésben megfogalmazottak valótlan és sértő tényállítások voltak, így nem tekinthetők szabad, politikai véleménynyilvánításnak. Ezen állítások kétségtelenül negatívan befolyásolták az indítványozó társadalmi megítélését, így alkalmasak voltak a személyébe és a tisztségébe vetett bizalom megingatására. Emellett kiemelte azt is, hogy ha véleményként tekintenénk a kérdés szerinti állításokra, azok akkor is indokolatlanul sértőek, bántóak, tartalmuk szerint pedig pusztán öncélú vádaskodások, becsmérlések volnának. Ezek pedig túlmutattak még a közszereplők részéről megkövetelt magasabb tűrési kötelezettség határán is (különösen az arra történő utalás, miszerint az indítványozó rokonsága is közpénzt lopott).

- [4] Az alapügy alperese ellenkérelmében kiemelte, hogy az elhangzott állításokat szövegkörnyezetükben kell értelmezni, amely keretében egyértelműen tágabb jelentéstartalmat hordoznak: nem büntetőjogi dogmatikai jelentésében kell ugyanis értelmezni a lopás szót, hanem sokkal inkább a felmerülő visszasságokra történő rávilágítás keretében. Az alapügy alperese szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a kijelentések akkor hangzottak el, amikor az MNB alapítványainak ügye és az indítványozó rokonainak vagyonosodása a közbeszéd tárgya volt. A bíróságnak pedig az állítások kapcsán az okszerűségi láncolat meglétét kell vizsgálnia, amely tekintetében azt is figyelembe kell venni, hogy ez időben tárgyalta az Országgyűlés a témával összefüggő törvényjavaslatokat is, amelynek jogszerűségét az ellenzék, és így az alapügy alperese is vitatta. A lopás szó használatával pedig az alapügy alperese tulajdonképpen arra utalt, hogy bizonyos vagyonok cseréltek tulajdonost. Így bár szóhasználata valóban utalt bűncselekmény elkövetésére, valójában mondandója nem lépte túl a véleménynyilvánítás határait.
- [5] A törvényszék ítéletében az indítványozó keresetét elutasította. Az első fokú ítélet utalt az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatában kimondottakra, amely szerint a közéleti szereplőknek, a közéleti viták szabaddabb folyása érdekében szélesebb körben kell tűrniük a megfogalmazott kritikákat. Ezzel összhangban a közéleti szereplőknek a túlzó, felfokozott hangulatú véleményeket is tűrniük kell, akkor is, ha azok tevékenységüket negatív módon értékelik, közéleti szereplésük miatt ugyanis számolniuk kell azzal, hogy politikai ellenfeleik tevékenységüket, szereplésüket kritikával illetik. A törvényszék ítéletének meghozatala során figyelemmel volt a PK. 12. számú állásfoglalására is, és ezzel összhangban megállapította, hogy az alapügy alperese eleget tett bizonyítási kötelezettségének. A csatolt sajtócikkek és az Országgyűlési Napló alapján ugyanis egyértelmű, hogy a kérdésben szereplő téma ez időben országos jelentőségű politikai, közéleti vita tárgya volt, és a kérdés feltevésakor, valamint az év későbbi szakaszában is meghatározta a közbeszédet. Az indítványozó pedig, mint az MNB elnöke kétségtelenül közszereplő, és a kérdésben megfogalmazott MNB alapítványokkal összefüggésben is kiemelt szerepe van. Az elsőfokú ítélet a kérdés tartalmát véleménynyilvánításnak minősítette, ugyanis azok tényekből levont okszerű következtetések voltak, amelyek kétséget kizáróan értékítéletnek minősülnek. Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésével összefüggésben pedig kifejtette, hogy a kérdés és az arra adott válasz egy politikai vita keretében volt értelmezhető, ráadásul a politikai vita fő helyszínén, az Országgyűlésben zajlott, a vita másik szereplője pedig szintén közszereplő volt. Ezen tények pedig a demokratikus közvélemény kialakítása szempontjából kiemelt jelentőségűek, így a bíróság arra jutott, hogy jelen ügyben az indítványozónak nem adhat jogvédelmet, a véleménynyilvánítás szabadsága ugyanis ebben az esetben megelőzi az indítványozó személyiségi jogainak védelmét.
- [6] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel fordult a Fővárosi Ítéletábrához (a továbbiakban: ítéletábra), amely az elsőfokú ítélet érdemi részét helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó fellebbezésében arra hivatkozott, hogy véleménye szerint a törvényszék ítélete megalapozatlan és jogszabálysértő volt, mivel az elsőfokú bíróság a jogszabályok megsértésével állapította meg a tényállást, abból helytelen jogi és ténybeli következtetéseket vont le, valamint tévesen értelmezte és alkalmazta az anyagi jogszabályokat is. Ezen felül a törvényszék mérlegelése is jogsértő volt, továbbá indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Kifogásolta azt is, hogy a törvényszék olyan alperesi bizonyítékokat fogadott el, amelyek alkalmatlanok voltak, ráadásul ezeket a jogszabályokkal ellentétesen kézbesítette az indítványozónak, és nem adott elegendő időt azok áttanulmányozására, ami pedig sértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Fellebbezése szerint a törvényszék a bizonyíthatósági tesztet se vette figyelembe, továbbá másodlagos kereseti kérelmét sem bírálta el. Fellebbezése további részeiben kereseti kérelme indokait ismételte meg.
- [8] Az ítéletábra ítélete indokolásában kifejtette, hogy nem osztja az indítványozónak az eljárás szabálytalanságára irányuló érveit, az eljárás ugyanis a jogszabályok betartásával és figyelembevételével zajlott. Nem értett egyet az ítéletábra a fellebbezés azon részével sem, miszerint az alperesi bizonyítékok a terjedelme és a nem kellően

körülhatárolt jellege miatt nem lettek volna figyelembe vehetőek. Az ítéletábra ezért hangsúlyozta, hogy a törvényszék a tényállást teljes körűen feltárta, és a vonatkozó jogszabályok körét is helyesen állapította meg.

- [9] Ezt követően az ítéletábra a vitatott kérdés tartalmának értékelésével foglalkozott, amely keretében megállapította, hogy egy nyilvános közlés megítélése során elsőként mindig arról kell döntenie, hogy a közlés közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. Ennek megítélése pedig a közlés módja, tartalma, körülményei, annak tárgya, valamint kontextusa alapján dönthető el. Ha e körülmények alapján a közlés érinti a közügyek szabad vitatását, akkor az automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvezzi. Az alapügyben az ítéletábra szerint sem volt kérdés, hogy mindkét fél közéleti szereplő, így a vitatott közlés tekintetében csak azt lehet vizsgálni, hogy az alperesi felszólalás közügyet érintett-e, volt-e aktualitása, és hogy a kijelentés sértette-e az indítványozó emberi méltóságát. Ezek tekintetében az ítéletábra kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg az ügyet. Az alperesi bizonyítás alapján ugyanis megállapítható, hogy a vitatott felszólalás idején annak tárgya (az MNB alapítványok, és az MNB elnökének fizetése) a politikai élet, a sajtóérdeklődés, és a parlamenti vitának is a központjában volt, olyannyira, hogy az érintett törvényjavaslatot az Alkotmánybíróság is vizsgálta a 6/2016. (IV. 6.) AB határozatában. Így egyértelműen kijelenthető, hogy az alapügy alperesének felszólalása nem volt öncélú.
- [10] Az ítéletábra e körben azt is kiemelte, hogy az alperes kérdésnek, felszólalásának tartalma egyértelműen vélemény volt, hiszen az indítványozó személyét és tevékenységét kritizálta. Az indítványozó magatartásának minősítése (miszerint azt az alperes lopásnak tartotta) pedig az ítéletábra szerint a fizetése emelésére, az MNB alapítványainak közpénzfelhasználására, és a hozzá köthető személyek kedvezményezettségére irányult. Az ítéletábra is úgy ítélte meg ezek alapján, hogy a PK. 12. számú állásfoglalása szerint a közléseket a maguk egészében kell vizsgálni, és szövegkörnyezetükben, társadalmi közfelfogásukban kell értékelni. Az ítéletábra azt is értékelte, hogy a kritika az Országgyűlés ülésén hangzott el, ami a politikai diskurzus legnyilvánvalóbb színtere, így az azt figyelemmel kísérik is tisztában vannak azzal, hogy az ott elhangzó állításoknak minden esetben politikai célja, jellege van. Ráadásul a vita jellege és helyszíne miatt az indítványozó minden kritikára azonnal, és nagy nyilvánosság előtt reagálhatott, így a vitát hallgató pro és kontra érvek alapján dönthetett annak eredményéről. Mindezek alapján az ítéletábra úgy ítélte meg, hogy bár az alperes szóhasználata kétséget kizáróan túlzó volt, az mégis egyértelműen a véleménynyilvánítás körébe vonható, és így az indítványozónak azt túrnie kellett.
- [11] 1.3. A jogerős ítéletábrai ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában a Kúria kifejtette, hogy az indítványozónak a felülvizsgálati kérelemben is megismételt érvelése, miszerint az alperesi bizonyítékokat nem megfelelően kézbesítette a bíróság a részére, és így azt nem tudta áttanulmányozni, nem megalapozott, mivel azoknak nem volt érdemi kihatásuk az eljárásban hozott döntés tartalmára. Az ügy érdeme tekintetében a Kúria is megerősítette, hogy az indítványozó és az alperes is egyértelműen közszereplőnek minősíthető, valamint azt is, hogy az alperes felszólalása egy olyan témakörben történt, amely akkor a közvélemény széles érdeklődésére tartott számot. E tekintetben pedig irreleváns az indítványozó azon érvelése, hogy az alperes által csatolt terjedelmes iratanyagban nem jelölte meg konkrétan, hogy mely részek bizonyítják közvetlenül a téma aktualitását. Azzal is egyetértett a Kúria, hogy az alperes csupán a közbeszéd tárgyát képező információk alapján fejtette ki a témában az elmarasztaló véleményét, amelyben – az ügy összefüggéseire rávilágítva – felszólította az indítványozót a lemondásra. A Kúria a lopás kifejezés megítélése, és az elmondottaknak a szövegkörnyezetre és az összefüggésekre figyelemmel való értékelése tekintetében is osztotta az ítéletábra álláspontját. Emellett kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján is különös védelmet követel az olyan vélemény, amely a közügyek vitatására, vagy a közhatalom gyakorlására irányul, vagy épp a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. Ezen vitákban pedig a kellemetlen, éles, adott esetben igazságtalan támadások is elhangozhatnak.
- [12] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítéletének (és az első, valamint a másodfokú bírósági döntések) megsemmisítését, mivel az álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény II. cikkében és a IX. cikk (4) bekezdésében foglalt emberi méltósághoz való jogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [13] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok súlyosan megsértették a bizonyítási eljárás lefolytatására irányuló szabályokat (mivel elmondása szerint őt megfosztották azoktól a perjogi eszközöktől, amelyekkel az őt ért sze-

mélyiségi jogi sérelmet bizonyíthatta volna), emiatt sérült a fegyverek egyenlőségének elve a peres felek között (többek között azért, hogy a kiosztott bizonyítási tehertől a bíróságok indokolás nélkül eltértek). Véleménye szerint ő teljes mértékben eleget tett a bizonyítási kötelezettségének, szemben az alperessel (akit a törvényszék felhívott annak bizonyítására, hogy az MNB alapítványrendeletével összefüggésben az indítványozót milyen felelősség terheli – ennek azonban az indítványozó szerint az alapügy alperese nem tett eleget), mégis ellene döntöttek a bíróságok. A fegyverek egyenlőségének sérelmét valósította meg álláspontja szerint, hogy szabálytalanul (bizonyos esetekben pedig egyáltalán nem) kézbesítették számára az alperesi indítványt (illetve egyéb bizonyítékokat), és később a kérése ellenére sem küldték azt (azokat) meg – az eljárási szabályoknak megfelelően – részére. Kifogásolta továbbá az indítványozó azt is, hogy nem biztosított kellő időt a bíróság számára az iratok áttanulmányozására és a válaszadásra, továbbá nem rekesztette ki a bíróság az alperesnek az ügyszemély nem kapcsolódó, részben értelmezhetetlen bizonyítékait (amelyeknek egyes oldalai hiányoztak). Súlyos hibának tartja az indítványozó azt is, hogy a bíróság nem vette figyelembe, hogy az alapügy alperese olyan bizonyítékokat nyújtott be, ahol nem jelölte meg pontosan, hogy azon iratokból melyek az ügyre releváns részek, állítások. Ezen szabálytalan bizonyítás alapján pedig a bíróságok számára kedvezőtlen ítéletet hoztak. Úgy véli, hogy a perbeli bizonyítás és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog összefüggései olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel, ami indokolja alkotmányjogi panaszának érdemi elbírálását és az annak való helyt adást.

- [14] Az indítványozó a fentiek mellett hivatkozott arra is, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen ítélték meg az emberi méltóságának és a véleménynyilvánítás szabadságának kollízióját, és állapították meg, hogy a kérdéses felszólalással szemben nagyobb tűrés kötelezettsége volt. Véleménye szerint az eljáró bíróságok azzal sértették meg az emberi méltóságát, hogy véleménynek minősítettek egy nyilvánvaló tényállítást (amely szerint az alapügy alperese lopással vádolta meg az indítványozót), amely egyértelműen valótlan volt. Emellett problémásnak tartja azt is, hogy egy személyeskedő és sértő állítás eltűrésére kötelezték őt az eljáró bíróságok (holott álláspontja szerint az egységes bírósági gyakorlat szerint a lop, csal, hazudik kifejezések egyértelműen személyiségi jogot sértő közlések). Véleménye szerint a bíróságok azt sem vették figyelembe, hogy az alapügy alperese nem bizonyította állításainak okszerűségi összefüggéseit. Úgy véli, hogy a vele szemben megfogalmazott állítások túllépték az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdéséből fakadó tűrés kötelezettség határát, és ezért az alperes felszólalása mindenképpen túlmutat a közszereplők személyiségi jogainak szükségességi és arányossági korlátozhatósága határán.

II.

- [15] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [17] 1.1. Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett. A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság

eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [18] 1.2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely ellen további jogorvoslatnak nincs helye.
- [20] 1.3. Az alkotmányjogi panasz több – az indítványozó által vélt – eljárási szabály megsértése miatt is állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. E körben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság nem vizsgálta érdemben az indítványnak azon részét, amely a bizonyítási tehertől való indokolatlan eltérést, az alperes bizonyítási kötelezettségének megsértését, vagy épp az eljáró bíróságok által figyelembe vett bizonyítékok (az alperes által nem pontosan megjelölt bizonyítási érvek, vagy épp a bizonyítékként értékelt okirat hiányos oldalai) elfogadottságának indokolatlanságát állította.
- [21] 1.4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthető, hogy az eljáró bíróságoknak az indítványozó által kifogásolt eljárása (miszerint az iratokat részére nem vagy nem megfelelő módon kézbesítették, valamint, hogy nem volt kellő ideje azokat áttanulmányozni, és azokra választ adni) sértette-e az indítványozónak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, és hogy ezen kifogásolt cselekmények befolyásolták-e az ügyben hozott jogerős döntés kimenetelét. Emellett szintén vizsgálendő, hogy az eljáró bíróságok figyelembe vették-e az ügy eldöntése során az Alaptörvény II. cikkéből és a IX. cikk (4) bekezdéséből fakadó szempontokat.
- [23] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény II. cikke, IX. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [24] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok ha-

táskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

- [26] 2. A fentiek figyelembevételével az Alkotmánybíróság elsőként az indítványnak az Alaptörvény II. cikkét, valamint a IX. cikk (4) bekezdését érintő részét bírálta el. E tekintetben az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatából az alábbiak kiemelését tartotta fontosnak.
- [27] 2.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez (amikor a megosztott információ, felszólalás vagy egyéb közlés a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik. E körben a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összhangban, korábban már több alkalommal is vizsgálta, hogy miképp oldható fel a szólásszabadság és valamely közhatalmat gyakorló személy becsülete, jó hírneve közti kollízió. A 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatra támaszkodva alakította ki azt a tesztet, amelynek első lépéseként azt kell vizsgálni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Második lépésként a bíróságoknak azt kell eldöntenie, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e: a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. Végül vizsgálni kell, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határát: „a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása” {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]}. Ezen teszt alapján pedig esetről esetre lehet megállapítani, hogy a véleménynyilvánítási szabadságot vagy az érintett jó hírnevét, becsületét kell-e előtérbe helyezni. E körben a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat elfogadhatónak tartotta az önkormányzati jegyzőt „hazudozó aljas hitványnak” tituláló vélemény büntetőjogi üldözését, ugyanakkor a 3236/2018. (VII. 9.) AB határozat úgy foglalt állást, hogy az érintett személy „poliphoz tartozó személyként” való feltüntetése nem lépi túl a szólásszabadság határát, így a vádlott becsületsértésben való marasztalása sérti az Alaptörvény IX. cikkét.
- [29] 2.2. A személyiségvédelem és a véleménynyilvánítás szabadságának ütközése során nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a véleménynyilvánítás során használt, az érintett becsületét sértő kifejezés önálló információs értékkel bír-e. Ha ugyanis ilyen információs érték nem állapítható meg, a kifejezés a közéleti vitát nem mozdítja előre, akkor a kifejezés nem élvez az Alaptörvény IX. cikkének védelmét. Erre tekintettel rögzítette az 1/2015. (I. 16.) AB határozat, hogy a „csak és kizárólag az érintett személy lejáratására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe” {1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [35]}. Hasonlóan foglalt állást a 3093/2019. (V. 7.) AB végzés is, amely kimondta, hogy „[h]a a kifejezés nem a közhatalmi tevékenységnek a kritikája, hanem pusztán az emberi méltóságot sértő személyeskedés, akkor az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése folytán nem lehet sikerrel hivatkozni a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére” {3093/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ezzel szemben, ha a kifejezés önmagában információs értékkel bír, és mindez a közügyek megvitatásával összefügg, akkor a közlést a szólásszabadság legmagasabb szintű védelme illeti meg {13/2014. (IV. 18.) AB ha-

tározat, Indokolás [39]]. Ezekben az esetekben a sértő, erős kifejezések a védelmi körbe tartoznak, a véleménynyilvánítás korlátját ez esetben csak az emberi méltóság érinthetetlen magva jelenti: ha a kifejezés már az érintett személy emberi minőségét kérdőjelezi meg. Azt, hogy mely kifejezések kérdőjelezik meg az emberi minőséget, az eset kontextusában kell vizsgálni; nem csupán a szavak nyelvtani jelentéséből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálat alá vonni, hogy objektív mérlegelés szerint mennyire érintette a közlés a sértett személyi, társadalmi helyzetét.

- [30] Nem csupán azok a közlések tartoznak ugyanis az Alaptörvény IX. cikkének a védelmi körébe, amelyek a közügyek (valamilyen intézkedés, esemény) megvitatására vonatkoznak, hanem azok is, amelyek egy olyan személyt ítélnek meg, aki részt vesz a közügyek alakításában. Ezzel kapcsolatban a 7/2014. (III. 7.) AB határozat rámutatott, hogy „[a] közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd mindazonáltal a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában – jellemzően a sajtón keresztül – résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják. A sajtónak pedig alkotmányos küldetése, hogy a közhatalom gyakorlóit ellenőrizze, aminek szerves részét képezi a közügyek alakításában résztvevő személyek és intézmények tevékenységének bemutatása és – akár rendkívül éles hangú – kritikája” [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [48]].
- [31] 2.3. Jelen ügy vonatkozásában megállapítható, hogy az eljáró bíróságok az Alkotmánybíróság fentiekben is összegzett gyakorlatát teljes mértékben figyelembe vették az alapügy alperesének felszólalása, és annak tartalmának megítélése során.
- [32] A bírósági ítéletekben megállapított tényállás szerint az alapügy alperese (aki maga is közügyekben nyilvánult meg, a közéleti vita fő helyszínének számító Országgyűlésben, és státusza alapján is közszereplőnek minősül) a közügyek megvitatásával kapcsolatba hozhatóan fejtette ki a véleményét az indítványozóról, és a közéleti vita tárgyát képező ügyekből levont következtetése alapján fogalmazott meg – kétséget kizáróan túlzó – véleményt róla. Az alapügy alperesének ezt a magatartását az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése azonban általánosságban védi, és a bíróságoknak a fenti szempontok alapján kellett mérlegelniük, hogy az alapjog gyakorlásához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb érdek.
- [33] A konkrét ügy vonatkozásában mindebből az következik, hogy az indítványozót személyében sértő kifejezés (az alperes felszólalásának tárgyát képező ügyekkel kapcsolatban lopásnak minősített indítványozói magatartás) közlése abban az esetben élvezzi az Alaptörvény IX. cikkének védelmét, ha önmagában a közlés információs tartalommal bír, és a közügyek megvitatásához hozzájárul. E körben a bíróságok feladata annak megítélése, hogy az alapügy alperese által használt kifejezés az objektív mérlegelés alapján mennyire sértő. Az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatja felül, hogy a bíróság a támadott döntésben alkotmányos szempontok figyelembe vételével mérlegelt-e, és hogy a mérlegelés eredményeképp nem jutott-e olyan következtetésre, ami az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértené.
- [34] A fentiek megítélése során, az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az eljáró bíróságoknak azt is figyelembe kellett venniük, hogy az indítványozó és az alapügy alperese közötti vita az Országgyűlésben zajlott, amely a parlamenti viták fő helyszíne, és mint ilyen, a parlamenti hagyományok alapján egy olyan helyszínnek tekinthető, ahol a Házsabályban meghatározott fórumokon és csatornákon keresztül történő véleménynyilvánítás csak egészen szélsőséges esetben korlátozható, azaz a vitában részt vevőknek általánosságban is nagyobb tűrési kötelessége van a megfogalmazott kritikákkal szemben.
- [35] Jelen esetben megállapítható, hogy a Kúria (és az ügyben első- valamint másodfokon eljáró bíróság) a támadott döntésében figyelembe vette, hogy az alapügy alperese a közügyek vitatásával összefüggésbe hozható módon fogalmazott meg bírálatot a közéleti szereplőnek minősíthető indítványozó személyére vonatkozóan, továbbá az is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát ilyen esetben a személyiség védelme érdekében korlátozni lehet. Utóbbi esetben azonban a Kúria elvégezte az Alaptörvényből eredő mérlegelési kötelezettségét, és a mérlegelés eredményeképp megállapította, hogy az indítványozó az alapügy alperesének véleménynyilvánítását tűrni volt köteles.
- [36] Ezek alapján megállapítható, hogy a Kúria döntésével nem sértette meg az indítványozó Alaptörvény II. cikkében, valamint a IX. cikk (4) bekezdésében rögzített jogát.

- [37] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő – az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érdemben vitatható – részét vizsgálta.
- [38] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy megalapozott-e az alkotmányjogi panasz azon része, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a törvényszék nem megfelelően vagy egyáltalán nem kézbesítette a részére az alperes ellenkérelmét illetve az eljárás során az egyes bizonyítékokat, és többek között ezáltal, nem volt kellő ideje azokat áttanulmányozni és azokra választ adni. Ezt a sérelmet pedig az ítéletábrá és a Kúria sem orvosolta.
- [39] E körben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság már több határozatában is vizsgálta a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelményét, így többek között a 3064/2019. (III. 29.) AB határozatban is. E döntésében is megerősítette a testület, hogy a tisztességes (hatósági és bírósági) eljárás követelménye „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [14], továbbá 3296/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [40]}. Ebből azonban egyenesen következik, hogy önmagában egy rész kérdés elmaradása vagy nem megfelelő módon történő megvalósulása nem feltétlenül eredményezi az eljárás tisztességének megsértését.
- [40] Az indítvány által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában kifogásolt eljárási cselekmények tekintetében az indítványozó is kiemelte, hogy azok még az elsőfokú eljárásban zajlottak. Az indítványozó mind a fellebbezésében, mind pedig a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott az elsőfokú eljárás során történt nem megfelelő kézbesítésre, és arra, hogy emiatt nem volt kellő ideje reagálni a kézbesített iratokra. Ezen eljárási kérdések tekintetében tehát nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy az indítványozó ezen eljárási szabálysértéseket nem a másodfokú, és nem a jogerős kúriai eljárás tekintetében állította. Az ugyan kétségtelen, hogy sem az ítéletábrá, sem pedig a Kúria nem ítélte alaposnak az indítványozó erre irányuló fellebbezését illetve felülvizsgálati kérelmét, azonban egyúttal az is vitathatatlan, hogy a másodfokú-, valamint a felülvizsgálati eljárás már úgy zajlott le, hogy az indítványozó ismerte az alperesi ellenkérelmet, és az összes alperesi bizonyítékot is, és azokra a fellebbezésben megfelelően reagálni is tudott. A másodfokú bíróságnak pedig teljeskörűen lehetősége lett volna felülbírálania az elsőfokú döntést, amennyiben az indítványozó fellebbezésének (amely már az iratok teljes ismeretében íródott) helyt adott volna. Így az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő, jelen pontban vizsgált része tekintetében megállapította, hogy az indítványozó által sérelmesnek tartott eljárások összességében nem befolyásolták érdemben az eljáró bíróságok ítéletének tartalmát, így a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme nem állapítható meg.
- [41] 4. Mindezek figyelembevételével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete nem sérti az Alaptörvény II. cikkét, a IX. cikk (4) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését, így az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

[42] A határozattal nem értek egyet.

[43] A bíróságoknak arról kellett állást foglalniuk, hogy a szólásszabadság hatálya alá tartozik-e, és ha igen, akkor védett, megengedett szólás-e a következő kifejezés: „Tudja, nem a Nemzeti Bankot támadjuk, elnök úr, hanem önt és az ön intézkedéseit, és ez óriási különbség, tudja?! Ugyanis nem a Nemzeti Bank munkatársai vagy álta-

lában a Nemzeti Bank lopta el a közpénzt, hanem ön és az ön környezete, és az ön családja. Ezt tudom csak mondani, semmi blöff nincs ebben, elnök úr. Sajnos azt tudom mondani, hogy a tények ezek.”

- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata a véleménynyilvánítás szabadságának értelmezése során különbséget tesz a tényközlés és értékítélet között. A 13/2014. (IV. 18.) AB határozat értelmében a különbség lényege nem az, hogy a hamis tényállításoknál nem kell figyelembe venni a szólásszabadság melletti érveket, hanem abban, hogy speciális, a korlátozást az értékítéleteknél szélesebb körben lehetővé tevő mércéket kell alkalmazni. A közügyekkel összefüggésben a közhatalom és a közszerelő bírálati körében a valótlan tényállítások is a szólásszabadság hatálya alá tartozhatnak, de a hamis tényállítást rosszhiszeműség esetén nem védi az Alaptörvény {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [45] Az alkotmányjogi panasz alapján azt kellett eldönteni, hogy a bíróságoknak az az értelmezése, hogy a kifogásolt kifejezés védett, összhangban áll-e az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével. A sérelmezett kifejezés félreérthetetlenül tényállítást tartalmaz, ezt hangsúlyozza annak utolsó mondata is. A becsület csorbítására alkalmas tény állítása pedig nem élvezi, mert nem élvezheti a vélemény szabadság oltalmát, ha a tényeket állító vagy híresztelő tudta, hogy közlése valótlan, avagy a valótlanságról azért nem tudott, mert a foglalkozása szerint elvárt figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta. A jelen esetben fel sem merült, hogy a közlés nem valótlan. Nem merült fel az sem, hogy a tényt állító személy kellő körültekintéssel járt volna el.
- [46] Ezért az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével az az értelmezés áll összhangban, amely szerint a jelen esetben a tényállítás félrevezető, megtévesztő, vagyis rosszhiszemű. Erre figyelemmel, minthogy kívül esik a véleménynyilvánítás szabadságának védett körén, az Alkotmánybíróságnak a sérelmezett bírói döntést meg kellett volna semmisítenie.

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [47] Nem értek egyet a többségi határozat elutasító rendelkezésével, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [48] Azokban az ügyekben, amelyekben a véleménynyilvánítás szabadsága és a jóhírnévhez való jog összeütközése valósul meg, – azaz az eldöntendő kérdés, hogy melyik alapjognak kell engednie a másik javára – központi jelentősége van a közlés jellegének.
- [49] Álláspontom szerint az alapügyben eljáró bíróságok nem folytattak le az Alaptörvénnyel összhangban álló vizsgálatot arra vonatkozóan, hogy a kifogásolt közlések tényállításnak vagy értékítéletnek minősülnek-e. Ennek következtében helytelenül értékelték és minősítették értékítéletnek az alapügy alperese által közölt azon kijelentést, hogy az indítványozó a környezetével és családjával együtt közpénzt lopott el. Márpedig: „Az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Így a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valóban bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [41]}
- [50] Nézetem szerint az Alkotmánybíróságnak – a többségi határozatban foglaltakkal szemben – meg kellett volna állapítania, hogy a kifogásolt közlés helyes értékelése: tényállítás. E döntés meghozatala összhangban van az alkotmánybírói gyakorlattal is, ugyanis az Alkotmánybíróság korábban egyértelművé tette: „a közéleti vita során elhangzottak bírálatként, avagy tényállításokként értékelése, és az ahhoz kapcsolódó jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül befolyásolja a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését. A közügyeket vitató szólás minősítése során tehát a szakjogi szabályokkal egyidejűleg és azoktól elválaszthatatlanul, közvetlenül és intenzíven van jelen az alkotmányjog is. [...] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően jelen ügy vizsgálatakor alkotmányossági szempontú értékelést lát el, amelyben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában biztosított hatáskörével élve végső soron maga nyújt garanciát arra, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának absztrakt alkotmányos mércéjétől nem szakad el a konkrét ügyeket elbíró jogalkalmazói gyakorlat.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}

[51] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak lehetősége lett volna megállapítania az ügyben azt, hogy a kifogásolt közlés tényállásként való minősítése áll összhangban az Alaptörvénnyel. Ennek megfelelően az ügyben támadott bírósági döntések megsemmisítését kellett volna kimondania az Alkotmánybíróságnak.

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1058/2019.

• • •